

XIV. URTEA

35. zenb.

1996 URTARRILA - APIRILA
690 pta. - 28 libera

Ikaslea bakarka

Mnemoteknikaren erabilera euskararen
irakaskuntzan

Euskal Hizkuntza eta Literatura

Aditz-denboraren erabilera goiztiarra haur
euskaldun elebakar batengan

Euskal joskeraren mito kaltegarriak

Nola sortu komunikamena neurtzeko stak?

HIZPIDE

EUSKALDUNTZE - ALFABETATZEAREN ALDIZKARIA

Xedeak

HIZPIDE euskalduntze-alfabetatzearen aldizkaria bi eremu horietan dihardutenei edo horiekin lanbidezko loturarik dutenei zuzendua dago, helduen euskara-irakasleei batipat. Lauhilaabetekari honek ama-hizkuntza eta bigarren hizkuntzen irakaskuntzarekin zerikusirik duten zientzi arloak ditu berezko esparru (Psikolinguistika, Linguistika aplikatua, Andragogia/Pedagogia, Soziolinguistika) eta hizkuntzen irakaskuntzan/alfabetatze-gaietan teoria, teknika eta ikerketak ezagutaraztea helburu nagusi. **HIZPIDE**k teoria aplikatua eta praktikaren arteko oreka lortu nahi du, arestian aipaturiko zientziak eta klaseko mundua uztartzeko zubi izan, aplikatua baita argitalpenaren orientabidea. Ez da lan makala informazio aberatsa eta nork bere burua hobeto prestatzeko lantresnak eskaintzea eta ideiak elkartrukatzeko eztabaidagune ireki, jori eta bizia izatea. Ba, horixe du **HIZPIDE**k erronka. Amaitzeko, esan **HIZPIDE**ren zuzendaritza ez dela artikuluetan agertzen diren iritzi eta ideien erantzule.

HIZPIDERako lankidetzak

HIZPIDEk gogo onez hartzen ditu helduen euskalduntze eta alfabetatzearen arazoari behar bezala aurre egiteko lagun dezaketen ekarpenak. Bertara bidalitako lanek, aldizkariaren orientabidea gogoan hartuz, zerikusi handia izan behar dute euskalduntze/alfabetatze gintzak egunero eta gertutik bizi dituzten gorabeherekin. Helduen euskalduntze- eta alfabetatze-eremuei buruzko ekarpenak nahiago izan arren, aldizkariak ez ditu inondik ere helduez beste gizataldeekin aritzen direnenak baztertzen, baldin eta beste egoera ezberdinetan aritzen direnentzat ere baliagarri eta interesgarriak gertatzen badira.

Lanak taxutzerakoan "Artikulugileentzako irizpideak" izeneko idazkia hartu behar da kontuan. Berau urteroko lehendabiziko alean emango da argitara.

HIZPIDEk hemendik dei egiten die euskara-arloan lan egiten duten irakasle, hizkuntz eta hezkuntz teknikari, euskara-arduradun eta unibertsitate-alarreko ikertzaileei, aldizkarian esku har dezaten.

Posta

Editorial-gaien inguruko posta eta harpidetzari buruzkoa honako helbide hauetara igorriko da:

- *Editorial-gaiak eta harpidetzak:*

HIZPIDE
Vitoria-Gasteiz, 3
20009 Donostia
Tel.: (943) 41 26 00
Fax: (943) 21 26 01

Zuzendaritza

HABEren Hizkuntzaren Didaktika Zerbitzua

Koordinazioa

Heziketa-atala

Koordinatzailea

Josu Perales
Heziketa-atala

1996rako prezioak

Ale bakoitza: 690 pta.- 28 libera
Harpidetza: 1.605 pta.

Diseinua

Azalak eta atalburuetako ikonoak:
Figueras Design
Zedro plaza 2-1. C
20016 - Donostia

Inprimategia

Flash Composition, S.L.
Rekalde zumardia 6
48009 Bilbo

Legezko Gordailua
SS-745/96

© Autonomi Elkargoko Administrazio Orokorra,
HABE.

I.S.S.N. 1136-5714

Ale honetan

Aurkezpena 1

Aldizkariko bideak 3

Gela irekia

*Amorebieta-Etxanoko
udal euskaltegia*

Ikaslea bakarka 6

Jürgen Wolff

Mnemoteknikaren erabilera euskararen irakaskuntzan 11

Egilearen eskutik

Elgoibarko Euskara Mintegia

Euskal Hizkuntza eta Literatura 18

Ikerketak

Andoni Barreña

Aditz-denboraren erabilera goiztiarra haur euskaldun elebakar batengan 25

Euskararen kutxa

Bittor Hidalgo

Euskal joskeraren mito kaltegarriak (I):
Nola idatzi euskaraz modu arin, ulergarri eta
aberats batean 39

Bestelako lankidetzak

Keith Morrow

Nola sortu komunikamena neurtzeko testak:
kasu baten azterketa 52

<i>Lew Barnett</i>	Elkarlanean ikasi 74
<i>Anne Berry</i>	Erantzun fisiko osoa: osagarri baliotsua 81
<i>Mabel Soracco</i>	Idazketa paraleloaren metodoa idazten irakasteko 88
<i>Carmina Sert</i>	Pausoz pausoko metodoa idazketaren irakaskuntzan 92
<i>Pamela Bullard</i>	Zeure ikasleak bideoz hartzen 95
<i>Jacqueline Boulouffe</i>	Ariketa ugari eta egokiak 101

Liburuak eta aldizkariak

• Liburuak

<i>Maria Jesus Espi</i>	<i>Second language learning and language teaching</i> (V. Cook) 110
<i>Maria Jesus Espi</i>	<i>Discourse analysis for Language Teachers</i> (M. McCarthy) 110
<i>Maria Jesus Espi</i>	<i>Fluency and Accuracy</i> (H. Hammerly) 111
<i>Maria Jesus Espi</i>	<i>Communicative Interaction: a guide for language teachers</i> (R. Johstone) 111
<i>Maria Jesus Espi</i>	<i>¿Un estado, una lengua? La organización de la diversidad lingüística</i> (A. Bastardas/E. Boix) 112

HIZPIDE

EUSKALDUNTZE - ALFABETATZEAREN ALDIZKARIA

HARPIDETZA-ORRIA

Izen-deiturak:

Kalea:

Zenbakia:

Herria eta PK:

Probintzia:

Hizpide aldizkaria jaso nahi dut etxean. (Urtean hiru ale: 1.605 pezeta.)

Honela ordainduko dut: Kontu korrante bidez:

Bankua edo Aurrezki-Kutxa:

Sukurtsala:

Zenbakia:

Helbide honetara bidali behar da:
HIZPIDE aldizkaria
Vitoria-Gasteiz, 3
20009 Donostia

Aurkezpena

Bost sailetan banaturik, hamar artikuluk osatzen dute alea.

- Ukaezina da ikasle heldua ikasprozesuan autonomo izateak duen garrantzia. Amorebieta-Etxanoko Udal euskaltegiko irakasleek paratu duten *Gela irekia* saileko lehenengo artikulua lehenengo urratseko ikasleari berekasa aritu ahal izateko luzatzen dieten eskaintza jorratzen du. Jürgen Wolff-ek, bere aldetik, “Mnenoteknikaren erabilera euskararen irakaskuntzan” tituluko artikulua eskaintzen du. Hizkuntzak ikasteko oroimenak duen balioaz ohartaraziko du Jürgen-ek eta euskara ikasteen hartaz baliatzeko hainbat teknika, oroimenaren ahalmen eta mugak, eta teknika horiek baliatzeko moduko gai batzuk azalduko ditu.
- Elgoibarko Euskara Mintegikoek beren asmo, arregura eta kezken berri emango digute “Euskal Hizkuntza eta Literatura” izeneko artikuluan, *Egilearen eskutik* izeneko sailean; halatan, mintegia nola sortu zuten eta eskuartearen dituzten egitekoen berri dakarte mintegiaren partaide diren bost lagunek.
- Haur euskaldun elebakarra, aditz-aldia, eta, zehatzago, aditz-aldiaren barruan orainaldiari kontrajarriz iraganaldiko eta alegiazko formak nola eta noiz hasten diren erabiltzen deskribatu eta aztertzen du Andoni Barreñak “Aditz-aldiaren erabilera goiztiarra haur euskaldun elebakar batengan” titulupeko artikuluan, *Ikerketa* sailean. Hamabost egunez behin bideograbazioak egin zizkieten Oitz haurrari. Bideograbazio horiek transkribatu eta aztertu osteko emaitzak eskaintzen dizkigu Andonik.
- Bittor Hidakok, bere aldetik, Euskarazko testu idatziak sortzeko ohi diren hainbat molde aztertu eta modu arin, ulergarri eta aberatsean idazteko zenbait proposamen egingo ditu *Euskararen kutxa* saileko artikuluan.
- Menta handiko gaia da ebaluazioarena bigarren hizkuntzen irakaskuntzan, zalantzarik gabe. Erresuma Batuan ingelesa hizkuntza arrotzaren irakaskuntzan komunikamena neurtzeko sortu diren azterketa batzuen gorabeherak eta ñabardurak azalduko ditu Keith Morrow-ek, komunikamenaren osagaiak sailkatu eta aztertzeko moduari buruz hainbat iradokizun eginez. Artikulua titulua da “Nola sortu komunikamena neurtzeko testak: Kasu baten azterketa”; *Bestelako lankidetzak* saileko lehenengo artikulua da.

Lew Barnet-ek, bere aldetik, elkarlanean ikaskuntza hizkuntz klasean nola txertatu eta ikasle-irakasleengan nolako ondorioak izan ditzakeen aztertu du. Horrela, ikaskideen arteko lehia, taldelana nola

sustatu, eta taldea talde gisa nola bideratu adieraziko digu bere artikuluan. Xedea H₂n komunikazio-gaitasuna eskuratzea izaki, elkarlanak hizkuntz klasean duen garrantziak arreta osoa merezi du.

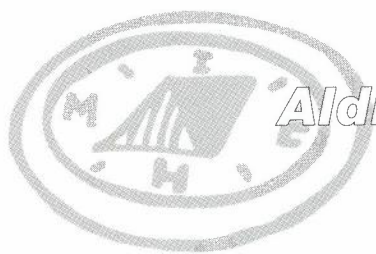
Erantzun fisiko osoa deskribatu, ikasgelan dituen aldeko eta kontrako aldeak, eta ikasleak hizkuntzaz era aktiboan nola balia daitezkeen jorratzen du Anne Berry-k. Autore honek bere hizkuntz ikasgelan EFOz baliaturiko saioak aztertu eta ikerketa horren emaitzak hartzen ditu abiapuntu ondorioak azaltzeko.

Idazketa paraleloaren teknikaz dihardu Mabel Soracco-k eta, idazketaren gaiari jarraituz, pausoz pausoko metodoaren berri emango digu Carmina Sert-ek.

Pamela Bullard-ek ikasgelan bideo-kameraren erabileraz jardungo du, maila ezberdineko ikasleekin zer eta zertarako egin daitezkeen pausoz pauso iradokiz.

Ariketa asko egin daitezke hizkuntz ikasgelan. Ariketok badute arrisku bat: forma hutsean oinarrituz intentzio komunikatiboari, hots, benetan zerbait esan nahi izateari ez erreparatzekoa. Horrela, ariketa-tipologia bat eskainiko du Jacqueline Bouloffek ariketa deskondizionatzaleak hobetsiz eta ingelesa irakasteko hainbat ariketa adibide jarritz.

- Honezaz gain *Liburuak eta aldizkariak* saila ere baduzu ale honetan hainbat libururuen aipuak egiten dituen.

Aldizkariko bideak

Era ezberdineko lanek dute argitaraleku HIZPIDEko hainbat sailetan. Sail batzuk ale guztietan azalduko dira. Beste batzuk, aldiz, behin edo beste. Irakurleak zein artikulugileak berauen izaeraz hobeto jabetzeko edo, hona hemen sail zenbaiti buruzko azalpen labur-laburra.

<i>Ama-hizkuntza</i>	Ama-hizkuntza ikasteko/lantzeko moduak; baita hauen ebaluazioa eta prozesua eraginkorrago egiteko proposamenak.
<i>Beste iturrietatik</i>	Nazioarteko aldizkari espezialduetatik euskaratutako lanak.
<i>Euskararen kutxa</i>	Euskara aztergai duten lanak. Besteak beste, euskararen ezaugarriak, alor honetan ikusten diren maniak, aurriritziak, uste okerrak eta deskuido nabarmenak aztertzen dira bertan. Euskara-irakasleei irizpide sendoak eskaintzea du helburu.
<i>Kultura</i>	Euskal kultura euskalduntze/alfabetatze-prozesuan txertatzeko programak eta alor horretan izandako esperientziak.
<i>Erbesteko Euskal Herrian</i>	Euskara eta euskal kultura bizirik iraun dezan Euskal Herritik kanpoko euskaldunek eginiko ahaleginen azalpena.
<i>Langaiak</i>	Euskalduntze/alfabetatzegintzaren esparruan argitara emaniko baliabide didaktikoen inguruko lanak.
<i>Kanpainak</i>	Gizarteko hainbat arlotan euskararen alde eraturiko kanpainak.
<i>Begiak erne</i>	Euskarari ostiko ederrak ematen zaizkio han eta hemen noiznahi, gure hizkuntza euskaldun jatorrari arrotz eta erabat ulergaitz bihurtzeraino. Sailak iragarki, ohar eta bestelako idazkietan aurkituriko “perlak” islatu nahi ditu.
<i>Iritziak eta eskutitzak</i>	Glotodidaktikaren alorreko gai zenbaiti buruzko gogoetak, aldizkarian argitaraturiko lanei buruzko eskutitzak, artikulugileei erantzuna eman edota galderak eginez, proposamenak...
<i>Solasean</i>	• <i>Ikasleak mintzo</i> Ikaslearen esperientziak ikaskuntz prozesuan.

- *Irakasleak mintzo*
Irakasleen esperientziak irakaskuntzako zenbait alorretan.
- *Auzi-mauziak*
Gai eztabaidagarriak buruzko irizpide-bilduma.
- *Egilearen eskutik*
Euskalduntze/alfabetatzegintzaren esparruko liburu, tesi, metodo eta material didaktikoaren inguruko zertzeladak egileen eskutik.
- Bestelako elkarrizketak, irudizkoak barne, eta mahai-inguruak.

<i>Mindegi iraunkorra</i>	Euskara-irakasleen artean elkarlana sortzeko moduko lantresnak (gai batzuen azterketa bideratzeko eskemak, baliabide didaktikoak sortzeko orientabideak...) eta dinamika horrek eraginda mamitu diren esperientziak eta emaitzak.
<i>Irudibidez</i>	Kontzeptuen azalpena, gertaeren azterketa, hizkuntzaren irakaskuntzaren alderdiei buruzko iritziak, irudia eta azalpen laburra uztartuz.
<i>Gela irekia</i>	Ikasgelan probetxuzko gertatu diren ideia praktikokoak edo hainbat arlotan onuragarri izan daitezkeen proposamenak: teknika edo ariketa-itxura duten “errezeta” didaktikoak; irakastekniken inguruko ideia praktikoa, burutazio emankor eta iradokizun zenbaiten azalpena; esperientziak, arlo eta urrats jakinetan ibilitako bideen azalpena eta balorazioa, alegia. <i>HIZPIDEk</i> ikasgelak irekitzeko deia zabala luzatzen du.
<i>Liburuak eta aldizkariak</i>	Liburu, aldizkari eta artikuluen laburpen, aipamen edota kritika; <i>HIZPIDE</i> ren esparruarekin nolabaiteko lotura duten hemen bertoko aldizkari espezialduen aurkezpen laburra; <i>HABE</i> Liburutegian jasotako liburu berrien zerrenda gaika antolatutik.
<i>Gure mundutxo</i>	Hizkuntzen irakaskuntzako albisteak, euskalduntze/alfabetatzegintza-koak bereziki: euskaltegiak, argitalpenak (metodoak, baliabide didaktikoak, tesiak...) eta egitasmoak; agenda (bilerak, ikastaroak, ihardunaldiak, kongresuak, erakusketak, bisitak...).
	“Albiste” gertatu den “tokian” egon denarentzat badago <i>HIZPIDE</i> beronen berriak zabaltzeko aukerarik.
<i>Kezkak eta gatazkak</i>	Klasean izaten diren metodologi eta bestelako auzi, kezka, duda-muda eta katramilen azalpena, baten batek, enbidoari eutsiz, iradokizunen bat egin dezan. Zertan zabilta irtenbide edo argi bila? <i>HIZPIDE</i> azaldu, besterentzat ere ongi etorriko da-ta.
<i>Tarteko hizkera</i>	Berezkoa du hutsa ikasleak euskararen ikaste-bidean. Ikasprozesuko pausu beharrezkoa izaki, ez du zertan porrotaren seinale izan behar. Sailak ikaslearen “hutsak” islatu nahi ditu tarteko hizkuntzaren aldeak hobeto ezagutzeko, ez inondik inora ikasle edo beronen hutsari irri egiteko.

<i>Glotodidaktika-hiztegia</i>	Aldizkari honetako eta beste zenbaitetako artikuluetan eta liburutan argitara eman eta HABEren Glotodidaktika-hiztegia jaso ez diren zenbait terminoren azalpena.
<i>Definizio dibergenteak</i>	Errealitateaz hobeto ohartuko garelakoan, glotodidaktikaren alorreko kontzeptuekiko hurbilpena egin nahi da, ohikoari ez-ohiko ikuspuntutik begiraturaz. Definizioak jasotzen dira bertan, baina ez “erantzun” zuzen bakarrekak. Proposamenak helarazi, <i>HIZPIDEk</i> gogokoak dituzun gaiak jorratuko ditu eta.
<i>Irakasleen prestakuntza</i>	• Irakasleen prestakuntzan inputarekin aritzeko moduen azalpena. • Irakasleen prestakuntzan gainbegiraketa egiteko eta feedbacka emateko erak. • Alor honetan erabili eta emankorrak izan diren ikasaio edo egitasmoak. • Ikasaien ebaluazioa. • Euskara-irakasleen eta euskara ez beste hizkuntzen irakasle-prestatzaileen esperientziak beraien eskutik; baita hizkuntzarekin zerikusirik ez duten prestatzaileen esperientzi bilduma ere. • Euskara-irakasleen prestakuntza gurean; eta beste hizkuntzako irakasleena, bai Euskal Herrian, baita atzerrian ere.
<i>Ikasten iaio</i>	Zer ikas dezakegu hizkuntz ikasle onarengandik? Ikasle ona izateko, trebatu beharrean aurkitzen da ikaslea. Sailak prestakuntza horretarako programak eta emaitzak ditu aztergai.
<i>Ikerketak</i>	Garrantzi handiko ikerlanen azalpena.
<i>Bestelako lankidetzak</i>	Orain arte aipaturiko sailetan sartzen ez diren idazlanak. Artikuluok orientazio akademikoa dutenez, lan nahikoa sakonak biltzen dira sail honetan, honako arlo hauen ingurukoak besteak beste: Psikolinguistika, Andragogia, Pedagogia, Didaktika, Soziologia, Xede berezietarako hizkuntza; baita, irakaskuntzarekin zuzenean zerikusirik ez izan arren, hizkuntz irakaskuntzarako aberasgarri izan daitezkeen hainbat arlotako ekarpenak ere.